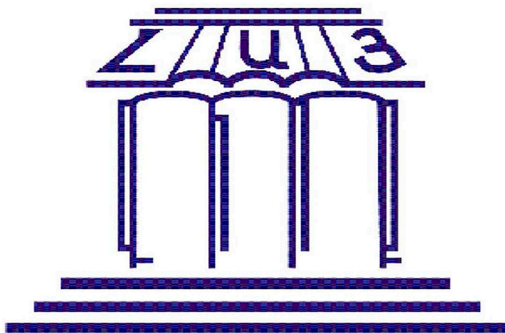

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Ա. ԱՐՐԱՀԱՄԵԼՆ ՅԵՎ Վ. ՈՀԱՆՅԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՆԻՔ ԿՈՒՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОЧНОУЧЕНИЯ
Ленинградский Науч
СССР

338.14.
Ա-16

ՊԵՏԶՐԱՏ

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

338-14

17 FEB 2010

32-K
A 500

Ա-16

Ա. ԱՐՐԱՀԱՄՅԱՆ ՅԵՎ. Վ. ՈՀԱՆՅԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵՆՔ ԿՈՒՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

9082018

1932

ՅԵՐԵՎԱՆ

Պետերսոնի ապարան
Գլավկիտ 7080 (ք)
Հրատար. 2032
Պատվեր 278
Տիրաժ 8000

58322-67

Հանձնված է արտադրության 20/1 ՄՏ. Զ. Ե.

Տպագրվել է 15/11

ՄԱՍԻ ՅԵՎ ԿԱՔԻ ՊՐՈԲԼԵՄԸ

ԽՍՀՄ-ի դյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը, խորհրդային ու կոլեկտիվ տնտեսությունների կազմակերպումը, հնարավորություններ ստեղծեց լուծելու հացի պրոբլեմը 2-3 տարվա ընթացքում:

Կուսակցության 16-րդ համագումարը դյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրները քննելիս առանձնապես ծանրացավ անասնապահության զարգացման, նրա սոցիալիստական վերակառուցման, մսի և կաթի պրոբլեմը լուծելու վրա:

16-րդ համագումարն անհրաժեշտ համարեց «արագացնել անասնապահության վերականգնման ու զարգացման համար ձեռնարկումների կիրառումը» և անասնապահության սոցիալիստական վերակառուցման համար բայլչեիկյան տեմպեր առաջադրեց: Կուսակցության 16-րդ համագումարը միաժամանակ վորոշեց «հիմնովին վերանայել գյուղատնտեսության հնգամյա պլանը» հացահատիկային ու տեխնիկական կուլտուրաների զարգացմանը դուրընթաց՝ արագորեն զարգացնելու անասնապահությունը:

Այժմ ձեռնարկված է կուսակցության այս կարևոր դիրեկտիվների անմիջական կենսագործմանը. պետության բաց թողած վարկերի խոշոր մասը տրվում է անասնապահությանը՝ անասնապահության խնդիրը լուծելու համար ՍԽՀՄ-ի պետությունը 1931 թվին բաց է թողնված մեկ միլիարդ ռուբլուց ավելի:

Անասնապահության խնդիրը լուծելիս, կուսակ-

ցության 16-րդ համագումարը հատկապես ծանրացավ առաջին հերթին մսի խնդիրը լուծելու վրա: Սխալ կլինի, ե հարկե, մտածել, թե դրանով հետին պլանն է դրվում կաթի ու յուղի խնդիրը: Հենց մսի պրոբլեմի լուծումից (ամենաչափաբաղմացող ու շուտ հասունացող անասուններին՝ խոզերի աճումից) և կախված խոշոր և մանր յեղջյուրավոր, մասնավորապես կաթնատու անասունների նախրի պահպանումն ու աճումը:

«Մսի արտադրության մեջ գլխավոր մեքենան առաջիկա տարիներում՝ խոզն է, այստեղ պետք է կենտրոնացնել մեր ուշադրությունը, խորհրդային ու կոլեկտիվ տնտեսությունների ուշադրությունը»—ասում է հոգեփոխում ընկեր Յակովլևիլը՝ կուսակցության 16-րդ համագումարի իր զեկուցման մեջ:

16-րդ կուսհամագումարից հետո, անմիջապես մենք ձևափոխեցինք խողարածական խոշոր խորհտնտեսությունների կազմակերպմանը. խորհտնտեսություններից հետո հաղարավոր կոլտնտեսություններում կազմակերպվեցին արդյունաբերական խողարածարաններ:

«Յերկյուրդ գործարանը, գլխավորապես կաթի գործարանը՝ կովն է»— (ընկ. Յակովլևիլի զեկուցումից):

Այս բանը պիտի իմանա յուրաքանչյուր կուսակցական, կոմյերիտական, յուրաքանչյուր կոլտնտեսական ու ախորվա անհատ տնտեսատեր վաղվա կոլտնտեսականը:

Հնգամյակի 3-րդ վճռական տարին պետք է ապահովի անասնապահության զարգացման համար տարվող պայքարի հաղթանակը: Արդեն հիմնականում լուծված հացի պրոբլեմի հիման վրա ու նրա որինակով ավելի

հեշտանում ու արագանում է մսի ու կաթի պրոբլեմի լուծումը, վոր կատարվելու յե՝ «ամենից առաջ հացահատիկային խորհտնտեսություններ կազմակերպելու և քարճր ապրանքային կոլտնտեսական ֆերմաների մասսայական կազմակերպումով, կերի բազայի արագ լայնացմամբ»—(16-րդ համագումարի վորսումից):

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԾՈՒԹՅԱՆ
ԱՄՐԱՑՈՒՄԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ Ե

Զնայած անասնապահական խորհրդային ու կոլեկտիվ տնտեսությունների կարճատև դոյության, անասնաբուծության հանրայնացված նախիրը մեծացավ՝ հասնելով յերկու միլիոն դուլա յեղջյուրավոր անասունի անասնաբուծական խորհտնտեսություններում, 745 հաղար կովի կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաներում, կես միլիոն խոզի «Սվինովոդլ» խորհտնտեսություններում, 250 հաղար մայր խոզի՝ կոլտնտեսային ապրանքային ֆերմաներում: Այդ նվաճումների շնորհիվ ապրանքային յուղի զգալի տոկոսն աժմ տալիս է ուղտակտորը:

Սակայն այդ նվաճումները դեռ չեն ապահովում որ ավուր աճող մսի ու կաթի մեր պահանջը: Ահա թե ինչու Համ Կի (բ) Կենտկոմի ու ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի կողմից կուսակցական, խորհրդային, հողային և կոլտնտեսական կազմակերպություններին ուղղված նամակի մեջ ընկեր Ստալինն ու ընկ. Մոլոտովը զրում են, վոր՝ «գյուղատնտեսության ասպարիզում մոտակա ժամանակում մեր կենտրոնական խնդիրն է՝ ամսանա-

քուծության սոցիալիստական հատվածը—խորհուրմտեսություններ ու կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաներ ստեղծելու և ամրացնելու աշխատանքը:

1931 և 1932 թվականներն ամասնաքուծության ծավալման ասպարիզում պետք է լինեն նույնպիսի վնասական բեկման տարիներ, ինչպիսին եղին 1929 և 1930 թվականները սոցիալիստական հացահատիկային տնտեսությունների կազմակերպման բնագավառում»:

1931 թվին պետք է ամուր հիմք դրել անասնաբուծության սոցիալիստական հատվածի հետագա զարգացման համար, վերաբերել դյուրատնտեսության արտադրության առաջիմ դեռ թույլ հանրայնացված աղբ ճյուղում հաղթանակի, իրոք, կազմակերպված, մեղենաշացված, գիտության վերջին նվաճումների վրա հիմնված սոցիալիստական խոշոր տնտեսություն, վորն ապրանքային մեծ արտադրանք ունենա:

Դրա հիման վրա մեծացվում են անասնապահության համար նախատեսված պլանները, արագացվում է անասնապահի համալրումը, ամրապնդվում է կերի բազան՝ խոտհարքի, սիլոսացման, խտացրած կերի պատրաստման պլաններն ընդարձակելով, բաց են թողնելով լրացուցիչ վարկեր անասնապահական կոլտնտեսություններին, ուժեղացվում է կադրերի պատրաստման գործը և այլն:

Դիմումի մեջ առանձնապես շեշտվում է այն հանգամանքը, վոր՝ «հանձնա կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաների և ինկուբատորա-քոչնարածական կայանների՝ գտնվել է հանրային ամասնաքուծության և քոչնարածության այնպիսի մի ձև, վորն ամենից սովելի յե համապատասխանում կոլեկտիվ տնտեսության զարգացման ներկա արտելային աստիճանին և վորը

խորհմտեսությունների հետ միասին արագությամբ քուծում է սոցիալիստական խոշոր ապրանքային ամասնաքուծություն ստեղծելու խնդիրը»:

Անհատական տնտեսությունների 10-20 տոկոս և կոլտնտեսությունների սովորական հանրայնացված նախիրների 10-30 տոկոս ապրանքայնության դիմաց՝ կոլտնտեսական ֆերմաներում ապրանքայնությունը բարձրանում է մինչև 70 տոկոս և ավելի:

Ահա թե ինչու ֆերմաները կոլտնտեսությունների ամենաչափառ ճյուղն են և հետագայում դառնալու յեն մեր յերկրի կարևորագույն ապրանքային անասնաբուծական միջերդ արտադրողները:

Հնդամյակի յերրորդ վճռական տարում 10 հազար կաթնատնտեսական ֆերմաներ պիտի կազմակերպվեն, 1, 5 միլիոն կաթնատու կովերով, խողարածական ապրանքային ֆերմաները պիտի ընդգրկեն 700 հազար մայր խոզ, թռչնարածական ֆերմաները՝ 10 միլիոն թռչուն:

Թե ինչպիսի տեմպերով պիտի զարգանա անասնաապրանքային ֆերմաների շինարարությունը Հայաստանում՝ կասենք վերջը:

ԿՈՒՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՆԱՍՆԱՊԱՀՈՒՅԱՆ
ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Վաղուց է, վոր կազմակերպվել են զուտ անասնապահությունները՝ զբաղվող բազմաթիվ խոշոր կոլտնտեսություններ, սակայն նրանք կարճ ժամանակում ցույց տվին դործնականում կոլտնտեսական անասնապահության առավելությունները՝ հանդես մանր անհատականի:

Թվենք այդ առավելություններից մի քանիսը:

1. Նախ՝ կոլտնտեսութեան մեջ տավարի խնամքի համար ահադին աշխատանք է խնայվում:

2. Զգալի չափով կրճատվում են կապիտալ շինարարութեան վրա կատարվող ծախսերը (գոմերի, սիւրճային կառուցումների և այլ շինարարական ծախսերը):

3. Հնարավոր է լինում լուծել ամենաայժմեական նշանակութիւն ունեցող կերի խնդիրը:

4. Հնարավոր է լինում զոռտեխնիկական և անասնաբուժական ճիշտ սպասարկումը կանոնավորել:

5. Արագ կերպով անասունների տեսակը լավանում է, բարձրանում է նրա արտադրողականութիւնը (կաթնատվութիւնը):

6. Մեծանում է անասնապահութեան ընդհանուր յեկամուտը և ապրանքայնութիւնը:

7. Այս բոլորի հետեանքով ավելանում է կոլտնտեսականի յեկամուտը և լավանում է սնունդը՝ համեմատած անհատականների հետ:

Հենց միայն ամենահասարակ կազմակերպչական և ագրո-դոռտեխնիկական ձեռնարկումները (գոմերը տաքացնելը, լուսավորութիւն անցկացնելը, լավ խնամքը, ճիշտ կերակրելը, կերն ավելացնելը և այլն) կրկնապատկում են կաթնատու տավարից ստացվող կաթի քանակը:

Մեզ մոտ կովից ստացվող տարեկան կաթի քանակը 3-4 անգամ պակաս է, քան արտասահմանում: Մեզ մոտ բոլոր հնարավորութիւնները կան՝ լավ խնամքի միջոցով յեռապատկելու և քառապատկելու կաթնատվութիւնը: Դա հնարավոր է, գլխավորապես, լավ կերակրելու միջոցով: Հայտնի յէ, վոր մինչև հիմա էլ, ինչպէս հնում, միշտ չքավոր և նույնիսկ միջակ տնտեսութիւններ ի անասունները տարվա միջանի

ամիսները կիսաքաղց դրութիւն են ապրում, կամ թեկուզ հենց այն, վոր ամբողջ գյուղի նախիրն ամեն ուր կտրում է տասնյակ կիլոմետրեր՝ արածելու և դուռը վերադառնալու համար, իսկ հիմա, կոլտնտեսութիւններում այդ բացը վերանում է, ուր, ի հարկէ, դորձը կազմակերպվում է, և հենց այդ պատճառով կաթնատվութիւնն ավելանում է: Բարձր բերքատրվութիւնն ապահովվում է միայն այն ժամանակ, յերբ անասնապահական մանր անհատական տնտեսութիւնները միանում, խոշոր կովեկով տնտեսութիւն են կազմում, յերբ կերարույթների ցանքաշրջանառութեամբ հնարավոր է լինում մտցնել բազմամյա խոտեր, արմատապտուղներ, գուղատնտեսութեան այս կարևոր ճյուղի աշխատանքներն ամբողջութեամբ մեքենայացնել — արակտոր, ելեքտրականութիւն, կաթնամթերքների վերամշակման խոշոր, մեքենայացված գործարաններ և այլն:

ԱՆԱՍՆԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ԿՈՆԵԿՏԻՎԱՅՈՒՄՆ ԱՆԲԱՎԱՐՍՐ Ե

Այդ տեսակետից չի կարելի անտեսել անասնապահական շրջանների կովեկովացման տեմպերն արագացնելու կարևորութիւնը, վորը կոլտնտեսութիւնների նախիրների մեծացման հիմնական միջոցը պիտի լինի:

Արտելի՝ կանոնադրութիւնը չի նախատեսում սպառողական, վորչ ապրանքային անասունների համայնացումը: Չնայած դրան, կոլտնտեսութիւններում կաթնատու կովերի համայնացման տեմպերը համարյա հետ չեն մնում բանող անասունների համայնացման տեմպերից: Բայց և այնպէս, անասունների ապրանքայնութիւն ունեցող մասի համայնացման ուղղութեամբ

մինչև այժմ տարված աշխատանքներն անբավարար են : Անասունների հանրայնացման տոկոսը հետ ե մնում կո-
լեկտիվացման տեմպերից :

Հայկովուտի կենտրոնի հուլիսյան պլենումն ա-
ռանձնապես չեչտեց այդ հանգամանքը և անհրաժեշտ
գտավ արագացնել կոլեկտիվացման տեմպերն այն
հաշվով, վոր անասնապահական շրջաններում կոլեկ-
տիվացումը հիմնականում ավարտվի 1932-33 թվին :

Հայաստանում անասնապահական բոլոր շրջաննե-
րումն էլ համայնացրած անասունների տոկոսն անա-
սունների ընդհանուր նախրի մեջ՝ ավելի ցածր է, քան
կոլեկտիվացած տնտեսությունների տոկոսը :

Այսպես, Հայաստանի գյուղական տնտեսություն-
ների ընդհանուր քանակից կոլեկտիվներում ընդգրկե-
ված էր 27, 2 տոկոս, (առ 1-ը հուլիսի 31 թ.) մինչ-
դեռ մոտ յերկու միլիոն գլուխ խոշոր ու մանր անա-
սուններից կոլտնտեսությունների հանրայնացրած
նախրի մեջ էր միայն 139, 132 կամ 7 տոկոսը : Կոլեկ-
տիվների համայնացրած նախրի մեջ է Հայաստանում
յեղած ձիերի — ջորիների ընդհանուր թվի՝ 10,2 տո-
կոսը՝ 5428 գլուխ, յեղ — գոմեշների ընդհանուր թվի.
10,5 տոկոսը — 23, 887 գլուխ, կով — մատակների
ավելի պակաս, քան 7 տոկոսը, 14,957 գլուխ, վոչ-
խարների և այծերի 6 տոկոսը՝ 88,867 գլուխ, խոզերի
13 տոկոսը՝ 5998 գլուխ :

Սակայն անասունների հանրայնացման պայակերը
դանազան է տարբեր շրջաններում : Հայաստանի բոլոր
շրջանների մեջ այդ ասպարիզում բոլորից առաջ է Ղա-
փանի շրջանը, ուր հանրայնացված անասունների քա-
նակը շրջանում յեղած անասունների 17 տոկոսն է. ա-
սլա գալիս է Իջևանը՝ 13,5 տոկոս, Սիսիանը՝ 12 տո-

կոս, իսկ այնպիսի կարևոր անասնապահական շրջան-
ներում, ինչպիսին են Ստեփանավանը, Աղբարան՝
հանրայնացված անասունները շրջանի անասունների
ամբողջ քանակի 7 և 6 տոկոսն են կազմում միայն :

ԿԱԹՆԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՆՍԱՀՄԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ինչպես վողջ խորհրդային Միությունը, այնպես
էլ խորհրդային Հայաստանն անասնապահությունը և
մասնավորապես կաթնատնտեսական անասնապահու-
թյունը զարգացնելու մեծ հնարավորություններ ու-
նեն :

Աշխարհի և վոչ մի մասում այնքան կաթնատու
կով չկա, վորքան խՍՀՄ-ում, բայց անբավարար կերի
ու վատ խնամքի պատճառով՝ մեր կովերը հետ են
մնում կաթնատվությամբ յերեք անգամ, իսկ Հայաս-
տանում՝ հինգ անգամ : Մեզ մոտ, մինչև խոշոր կոլեկ-
տիվ ու խորհրդային անասնապահական տնտեսու-
թյունների կազմակերպումը կաթնատու կովերին կե-
րակրել են դարմանով, լավ դեպքում՝ խոտով. ուժեղ
կեր՝ հացահատիկներ, քուսպ, կովին տալիս չուսյու-
թյուն և համարվել. մինչդեռ հայտնի յե, վոր քուսպի
յուրաքանչյուր կիլոգրամի գիմաց՝ կովի կաթն ավե-
լանում է 2, 5—3 կիլոգրամով : Այստեղից պարզ է,
վոր հենց միայն կերի բարելավմամբ հնարավոր է
բարձրացնել ստացվող կաթի քանակը 3—4 անգամ :

Իսկ կա՞ն արդյոք հնարավորություններ՝ ընդ-
լայնելու կերի բաղան : Կասկած չկա, վոր այո : Մեզ
մոտ լայնարձակ արոտները դարեր չարունակ ոգտա-
գործվում են ու չեն խնամվում. անհատական, կիսա-

քոչվորական անասնապահական տնտեսությունների համար արոտների խնամքը յեղել և ուժերից վեր և անհնարին՝ միայն կոլեկտիվ ու խորհրդային տնտեսությունների միջոցով հնարավոր և արոտների խնամքն ու ռացիոնալ ոգտագործումը կազմակերպել, վորը կավելացնի կերի ընդհանուր քանակը կրկնակի, յեռակի չափերով: Հայաստանում առանձնապես՝ Ստեփանավանի, Աղբարայի, Աբարանի, Մարտունու, Նոր-Բայազետի, Բասարդեշարի, Դարալագյաղի, Սիսիանի, Գորիսի և մյուս շրջաններում, արոտների մեծ տարածություններ կամ բոլորովին չեն չահագործվում, կամ ոգտագործվում են միայն ռացիոնալ, անպլան ձևով: Ծիշտ արոտաշինարարությունը հնարավորություն կտա կերի ուժեղ բազա ստեղծելու՝ մեր սոցիալիստական անասնապահության զարգացման համար:

Այնուհետև կերարույսերի ցանքի տարածությունը թե վողջ և ՍՍՀՄ-ում և թե Հայաստանում՝ ցանքերի ընդհանուր տարածության չափ չնչին տոկոսն և կադմոս: Կերարույսերի, արմատապտուղների ցանքատարածության ընդարձակումը հնարավոր և դարձնում խոշոր չափով ավելացնել կերարույսերի բերքը, վորը կապահովի անդարար և կաթի քանակն ավելացնող կերերի պաշարը: Մինչև վերջին տարիներն ել քանի զեռ անասնապահական խորհանտեսություններ ու կոլտնտեսություններ չեյին կազմակերպված մեղ մոտ՝ չեյին ոգտագործվում բանջարանոցների, ճաշարանների և դործարանների մնացորդները: մինչդեռ կերի այդ մնացորդներով հնարավոր և մեծ քանակությամբ անասուններ կերակրել: Այս տարի ծրագրված և բանջարանոցներից, մոլախոտերից և հատուկ ցանքներից

ստացված նյութերով և ՍՍՀՄ-ում 10 միլիոն, մեղ մոտ, Հայաստանում՝ 53 հազար տոնն սիլոս պատրաստել: Սիլոսը հյութալի, ուժեղ կեր և և մեծ քանակությամբ բարձրացնում և կովի կաթնատվությունը, սիլոսն անասնարուծության մեջ այն դերն ունի կատարելունչ վոր տրակտորը գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման՝ կոլեկտիվացման գործում:

Կոլեկտիվները ու խորհանտեսությունները կադմակերպմամբ մենք հնարավորություններ ենք ստեղծում մեքենայացնել, նոր տեխնիկայով զինել անասնապահությունը. արոտների, կերի բույսերի մշակությունը մեքենայացնել, սերգատների, մեքենայական խնոցների, ելեկտրական կիթի գործածությունը լայն չափով կիրառել, խոշոր պանրագործարաններ և յուղագործարաններ հիմնել և այլն—նոր հնարավորություններ, վոր ստեղծվում են կաթնատնտեսության զարգացման համար:

Յեթե մանր, վորք ապրանքային արտադրանք ունեցող անասնապահական տնտեսություններն անկայունությամբ և տնտեսական անհուսալիությամբ կասեցրել են մինչև այժմ կաթնապրանքային անասնապահությունը, ապա այժմ, յերբ Խորհրդային Միության գյուղազնական տնտեսությունների կիսից ավելին կոլեկտիվացված և, մենք արդեն մեծ հնարավորություններ ունենք ստեղծելու խոշոր կոլեկտիվ անասնապահություն՝ ապրանքային կոլտնտեսական ֆերմաների ձևով:

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ ԿՈՆՏԵՏԵՍԱԿԱՆ ԱՊ-
ՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐԸ ՅԵՎ ՎՈՐՆ Ե ՆՐԱՆՅ ԴԵՐԸ

Կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաները դյու-
ղատնտեսական, արդյունաբերական ձեռնարկներ են,
վորոնք ամեն ուր ապրանքային արտադրանք են տալիս:
Կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաների մեջ ամենա-
կարելիքը կաթնատնտեսականներն են, վոր ամեն ուր
պանրագործարաններին կամ յուղագործարաններին
կաթ են մատակարարում:

Կոլտնտեսական այդ գործարաններն ամեն ուր վե-
րամշակում են դաշտավարությունից ստացված հու-
մուլթ—կերերը դարձնելով թանգարժեք՝ մարդու
անուցման համար ամենապիտանի կերեր՝ կաթ և միս:
Կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաները նմանում են
գործարանի, նրանք յեկամուտ՝ ապրանքային արտա-
դրանք են տալիս կոլտնտեսությանը վոչ թե տարեկան՝
մի կամ յերկու անգամ, ինչպես մյուս ճյուղերը, այլ
ամեն ուր և այն, ինչ նրանք են արտադրում՝ անհրա-
ժեշտ և ամբողջ յերկրի, հատկապես արագ զարգացող
քաղաքների համար:

Կազմակերպչական տեսակետից կոլտնտեսական
ապրանքային ֆերմաները կոլտնտեսության ինքնու-
րույն արտադրական մի ցեխը—ճյուղն են հանդիսա-
նում, վորին և յենթարկվում դաշտավարությունն ամ-
բողջովին (անասնապահական շրջաններում), կամ մաս-
նավորապես (հացահատիկային, խաուր և այլ շրջանե-
րում), վորպես կեր արտադրող ճյուղ:

Կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաները լինում
են զանազան, ըստ պահվող անասունների տեսակի և
ըստ արտադրանքի: Կոլտնտեսական ֆերմաների մեջ

ամենաառաջին տեղը դրավում են կաթնատնտեսական
ապրանքային ֆերմաները, վոր արտադրում են կաթ-
նամթերքներ, հետո դալիս են խողարուծական, վոչ-
խարարուծական, թռչնարուծական կոլտնտեսական
ապրանքային ֆերմաները, վորոնք արտադրում են
հիմնականում միս, ապա բուրդ, ճարպ, կաշի և այլն:
Կան և կազմակերպվում են հատուկ ապրանքային ֆեր-
մաներ, վոր դրավում են ճաշարարուծությամբ, մեղ-
վարուծությամբ, շերամապահությամբ և այլն:

Ապրանքային կոլտնտեսական ֆերմաներ կազմա-
կերպելու համար՝ անհրաժեշտ և ունենալ.—

1. Համայնացված նախի (կաթնատու թե մսատու)
ցեղական արտադրողներով և սերնդով:
 2. Գոմեր և այլ շենքեր, վորոնք համապատասխա-
նեն զոտեխնիկական և անասնաբուժական բոլոր պա-
հանջներին:
 3. Կերի ցանքսերի տարածություն, վոր ապահովի
ֆերման ամբողջ տարվա կերի պաշարով:
 4. Սիլոսային կառուցվածքներ և կերերի պահեստ-
ներ:
 5. Տրանսպորտ՝ կեր հասցնելու և ապրանքային
արտադրանքը տեղավորելու համար:
 6. Կաթնատնտեսական և այլ ինվենտար (կշեռ-
ներ, ջրի, կաթի ամաններ, կովկիթներ և այլն):
- Կազմակերպվող կոլտնտեսական ապրանքային
ֆերմաները կոլտնտեսության անբաժանելի մի մասն
են կազմում, և վերջինների վողջ յեկամուտը մտնում
և կոլտնտեսության ընդհանուր յեկամուտի մեջ:
- Կոլտնտեսության ռենցած անասունների (կով,
վոչխար, խոզ, ճագար) մի մասը կամ ամբողջությամբ

առանձնացվում և ու կազմակերպվում ապրանքային ֆերմա, վոր գործում և նույն կոլտնտեսություն, վոր-պես նրա ճյուղը՝ ընդհանուր ղեկավարությունում:

Ֆերմաների կազմակերպման հիմնական նպատակն է՝ արագություն սոցիալիստական անասնապահու-թյունը զարգացնել:

Ֆերմորդը՝ առանձնացվող այդ ճյուղի վրա առանձ-նակի ուղղորդություն դարձնելով, լավացնելով անա-սունների տեսակը, խնամքը, սանիտարական դրություն-նը՝ խոշոր չափով ավելանում և անասունների կաթի, մսի, բրդի քանակը:

Ֆերմորդը՝ ֆերմայի վողջ աշխատանքները կազմա-կերպում ենք գյուղատնտեսության տեխնիկայի վերջին խոսքով:

Չորրորդ՝ այդ բոլորի հետևանքով բարձրանում և ավելի ճյուղի ապրանքայնությունը, վորը մի կող-մից զգալի չափով ավելացնում և կոլտնտեսության յե-կամտի չափը, մյուս կողմից ապրանքային մասը՝ ար-դյունաբերության մեջ աշխատող բանվորությանը տալով փոխարենը մեծ քանակությամբ արդյունաբե-րական ապրանքներ, և գյուղատնտեսական մեքենա-ներ—գործիքներ ենք ներմուծում կոլտնտեսություն:

Ապրանքային ֆերմաները կազմակերպվում են ու գործում կոլտնտեսության և համապատասխան (կաթ-նատնտեսական, վոչխարաբուծական, խոզաբուծական, թռչնաբուծական) կոլտնտ-կենտրոնների միջև կնքված պայմանագրերով:

Ըստ այդ պայմանագրերի՝ կոլտնտեսաբյուրը պարտավորվում է.—

1. Կոմպլեքսավորել, համալրել կոլտնտեսություն

ապրանքային նախիրը՝ համախառնելով, դնելով և կամ կուլակներից բռնագրաված տավարը ֆերմային տրա-մադրելով, ինչպես և բուծման միջոցով:

2. Մտեղծել կերի հզոր բաղա-

3. Կառուցել դոմեր, փարախներ, սիլոսի հորեր, աշատարակներ և այլ շենքեր:

4. Ճիշտ սպասարկել, խնամել ու կերակրել անա-սուններին:

5. Մթերող սկտական մարմիններին հանձնել աբ-տադրանքի վոչ պակաս քան 70 տոկոսը (կաթ, միս, բուրդ և այլն):

Մասնագիտական կենտրոնն իր հերթին պարտա-վորվում է.—

1. Ապրանքայնությունը ֆերմայում արագ բարձ-րացնելու համար յերկարատև վարկեր հատկացնել նրան՝ անասուններ զնելու համար (նրանց արժեքի 70 տոկոսը):

2. Գոմերի (արժեքի 40 տոկոսը) և սիլոսային կա-ռուցումները (75 տոկոսը) ապահովել վարկերով:

3. Ապահովել ազրո-զոոտեխնիկական և անասնա-բուժական սպասարկումը՝ ծավալելով կոնտրոլ-ցե-ղական ընտրություն աշխատանքը:

4. Կենսազործել դործառնական—արտադրական սպասարկումը՝ կահավորություն, ինվենտար, շինա-նյութ մատակարարելը, կաթի վերամշակումն ու աբ-տադրանքի սպառումը:

ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՀԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ

Կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաները պետք է հետևյալ հատկանիշներով պարզապես սոցիալական կո-

տնտեսական համայնացրած նախերևոյթից :

1. Մեծ ապրանքայնությամբ (որինակ՝ ամբողջ կիթից ստացված կաթի 70 տոկոսից վոչ պակաս) :

2. Սեփական կերերի սուստությամբ :

3. Արտադրողականության բարձրացմամբ, (յուրաքանչյուր կովից կիթով կաթի մեծ քանակությամբ՝ համեմատած չրջակա կոլտնտեսութունների հետ) :

Առանց այդ հատկանիշերի՝ կոլտնտեսական ապրանքային ֆերման կաթի և մսի խափական դործարան հաշվվել չի կարող :

Սորհրդային մյուս հանրապետությունների (ուրմի տարուց ալել և, ինչ դործում են ֆերմաները), այս մի տարվա փորձը ցույց տվեց, վոր կաթնապրանքային ֆերմաներն իսկապես կարող են և տալիս են կաթի ընդհանուր քանակից 70 տոկոս և ալելի ապրանքային կաթ : Պետք է անողոք պայքար մղել կուլակային այն տեղեկանքների դեմ, վորոնք դեմ են ֆերմաների ապրանքայնությունը բարձրացնելուն, վորոնք ցանկանում են փակել կոլտնտեսական ֆերմաների զարգացման ուղին :

Մեզ մոտ կաթնատնտեսական ֆերմաներում կողմակերպչական շրջանի վերջում նախատեսվում է կովի տարեկան կիթը հասցնել, միջին հաշվով, 2600 կիլոգրամի, վորը չորս անգամ ալելի յե մեր կովերի այժմյան կաթնատվությունից :

ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐԻ ՆԱԽԻ

ԿՈՄՊԼԵՔՍԱՎՈՐՈՒՄԸ

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն, ապրանքային ֆերմա կազմակերպելիս, ամենից առաջ պիտի մտածի համապատասխան քանակով անասուններ ձեռք բերելու մասին :

Կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաների ապրանքային նախիրը համալրվում է հետևյալ աղբյուրներից :—

1. Ապրանքային ֆերմաների ամբողջ նախիր մեծ մասը (վոչ պակաս 60-70 տոկոս) պիտի համալրվի ի հաշիվ համայնացված և նոր համայնացվող կովերի, ցուլերի, հորքերի, խոզերի, վոչխարների և այլն : Կոլտնտեսություն հին ու նոր անդամների անասունների համայնացումը ֆերմաների նախիրը կազմակերպելու հիմնական աղբյուրը պիտի հանդիսանա :

2. Նոր, գլխավորապես ազնվացեղ անասունների գնմամբ կոլտնտեսությունների բաց քողած պետական հատուկ վարկերով :

Ապրանքային ֆերմաներում ընդհանրապես այս աղբյուրից ստացված տավարի քանակն ամբողջ ապրանքային նախիր մեջ 20-25 տոկոսից չպիտի անցնի :

Վարկերը տալիս են կաթնափոխատ-կենտրոնի, խոզարուժական, վոչխարարուժական, թռչնարուժական կոլտնտ-կենտրոնների լիազորությունները՝ գնվող անասունների արժեքի 70 տոկոսի չափով, իսկ անասունների արժեքի 30 տոկոսը պիտի լրացնի կոլտնտեսությունն իր սեփական միջոցներից, առանց այդ պայմանի վարկեր բաց չեն թողնվի :

3. Մյուս աղբյուրը կոմպլեքսավորման համար ազնվացրած և լավացրած հորքերի, գոմիների, գառների կոմտրակտացիան է կոլտնտեսության և անհատական չքավոր-միջակ տնտեսությունների և անհատ կոլտնտեսականների հետ, վորոնք շատ կաթ տվող կովեր կամ լավորակ խոզեր, վոչխարներ ունեն :

4. Մյուս միջոցը՝ մատուցած անասունների խնամքն է, բուծումը հենց կոլտնտեսության մեջ : Մատուցած

նաստունների բուծումից և կախված ամբողջ նախրի վերաբարտադրութիւնը, արագ աճը: Ամեն տարի կովերի քանակի ամենապակասը 35 տոկոսի չափով հօբթեր, խոզերի քանակի 80 տոկոս, գոճիներ և վոչխարների քանակի 50 տոկոսի չափով գառներ կարելի չե ավելացնել սպրանքային ֆերմաների նախիրներում, հոտերում:

5. Անասնապահական ֆերմաներին պիտի հանձնվեն համատարած շրջաններում կուլակներից բռնադրված բոլոր անասունները, յերբեք թույլ չպիտի տրվի կուլակներից գրաված անասուններն սպառողական նպատակների հատկացնելը կամ բաժան բաժան անելը կուլտեսականների մեջ:

6. Բացի այդ հիմնական աղբյուրներից, վոչ ասնքան քանակն ավելացնելու, այլ վորակը լավացնելու համար կոլտնտեսութիւնները յուրաքանչյուր տարի իրենց հոտերի վատորակ, անպետք կովերն ու տյւ անասունները պիտի փոխեն Սոյուզմասոյի անասնաձթերման կայաններում լավորակ անասունների հետ:

Այս բոլոր աղբյուրների մասին լայն ծանոթութիւն պիտի ունենան կոլտնտեսութիւններն ու կոլտնտեսաւիանները, յուրաքանչյուր կոլտնտեսութիւն պետք և ուղտադործի բոլոր հնարավորութիւնները՝ արագ կոմպլեքտավորելու անասնակազմը, վորպետքի հնարավոր լինի վորքան կարելի չե շատ հիմնել, այնքան շատ ուսուսվետ սպրանքային ֆերմաները:

ՊԱՅԳԱՐ ԱՊՐԱՆՔԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Խորհրդային Միութեան բոլոր ծայրերում արդեն այժմ մենք ունենք հազարավոր կոլտնտեսական ֆերմաներ, ուր համայնացրած կաթնորոտ նախրից ստաց-

ված ամբողջ կաթի 70 տոկոսըց ավելին, վորպես ապրանքային արտադրանք, հանձնում են պետութեանը:

Կաթնատնտեսական սպրանքային ֆերմաներից դուրս, մյուս սպրանքային ֆերմաները նույնպես կարող են ստել իսկ և ավել տոկոս սպրանքային արտադրանք:

Հյուսիսային Կովկասում կանոնց ճաղարարութեան կոմիտեան որական միքանի հարյուր թանկարժեք ճաղար և հանձնում միթերող որգաններին:

Սակայն նույնը չի կարելի ասել Հայաստանում դոյութիւն ունեցող ֆերմաների մասին: Ճիշտ և, մեր կոլտնտեսական ֆերմաներում սպրանքայնութիւնը 4-5 անգամ բարձր և սովորական կոլտնտեսութիւնների հետ համեմատած, ինչպէս և 7-8 անգամ ավել անհատական տնտեսութիւններից, սակայն միջին հաշիւով 30-40 տոկոսից չի անցնում, չնայած այն հանգամանքին, վոր անասունների քանակի, ֆերմաների խոչորութեան տեսակետից Հայաստանի մի շարք գյուղերում կան շատ խոչոր ֆերմաներ:

Ահա թե ինչու մեզ մոտ պետք և վճռական պայքար տարվի կոլտնտեսական ֆերմաներում սպրանքայնութիւնը բարձրացնելու համար: Անհրաժեշտ և, վոր կոլտնտեսութիւնները նոր կազմակերպվող սպրանքային ֆերմաներն անմիջապէս գործի լծեն, քանի վոր յուրաքանչյուր որ ուշացումը կասեցնում և մեր սոցիալիստական անասնապահութեան դարգացման թափը:

Ֆերմաների կազմակերպումը, սպրանքայնութեան բարձրացման հետ կլուծի կաթի ու մսի պրոբլեմը, սպրանքային ֆերմաները վոչ միայն պիտի փոխարինեն միլիոնավոր կուլակային և ուռճացած տնտեսութիւններին, վորոնք անցյալում գլխավոր սպրանքային կաթ, յուղ և միս արտադրողներն էին, այլ և պիտի գերակատարեն նախատեսված պլանները:

ԿԵՐԻ ՀԶՈՐ ԲԱԶԱ ՍՏԵՂԾԵԼՈՒ
ԱՆՀՐԱՍՏԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Կոլտնտեսությունները պետք է ստեղծեն կերի ու մուր բազա և հասնեն կաթնատուլության ավելի բարձր չափերի: Առաջիկա տարում անասնապահական շրջաններին եկոնոմիկայի մեջ շրջադարձ պետք է կատարեն մեր կոլտնտեսությունները՝ վողջ դաշտավարությունը ի սպաս դնելու տնտեսության հիմնական ճյուղի՝ անասնապահության զարգացմանը, խոշոր, գերակշռող տեղ տալով խոտաբույսերին, արմատապտուղներին, սիլոսային կուլտուրաներին, ստեղծելով աջգլխով ապրանքային ֆերմաների զարգացման համար հիմնական նախապայմանը հանդիսացող կերի ուժեղ բազա:

«Վորպեսզի լուծենք մսի ու կաթի դործածությունը կրկնապատկելու խնդիրը, կերի պաշարը մեր յերկրում անհրաժեշտ է մեծացնել մեկ ու կես անգամ: Չպիտի մոռանալ, վոր մեր հիմնիկա կերերի յերկու-յերրորդից ավելին կուտ կերեր են, մինչդեռ մսի ու կաթի մեքենայի արդյունավետ աշխատանքի համար պահանջվում է յերկու-յերրորդ ուժեղ, հյութալի կեր» (ընկ. Յուկովիչի գեկուցումից՝ 16-րդ կուսհամագումարում):

Ամեն մի կոլտնտեսություն ինքը պիտի ապահովի իրեն անասուններին հյութալի ու չոր կերերով, յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն իր պլանի մեջ պիտի մտցնի կերի հատուկ կուլտուրաների ցանքի ընդարձակված պլան, յուրաքանչյուր կուլեկտիվ հույսը դրսի ոգնության վրա չպիտի դնի, և ինքը պիտի հավաքի իր համար սերմացու, պիտի ոգտադործել արոտները, խոտ հարքերը, հնձել ինչ վոր պիտանի յե կերի համար, թույլ չտալ, վոր անողտադործելի մնան մուլախոտերը,

կերի թափթիղները, և ինչքան կարելի յե չառ սիլոս պատրաստել:

Այս տարվա խոտհնձի սլաններին գերակատարումը Հայաստանի համարյա բոլոր շրջաններում ցույց տվեց, թե ինչպես բուլեիկյան պայքարով կոլտնտեսությունները կարող են լուծել կերի պրոբլեմը: Անհրաժեշտ է նույն թափով առաջ մղել և սիլոսացման դործը և գերակատարել այն, արագացնել ու ժամանակին ավարտել կերաբույսերի համար աշան վարը, ձեռնարկել արոտների, մարդագետիկների բարելավմանը և նախորդ հոգալ ու ապահովել կերաբույսերի ցանքը սերմացվով:

Կերի բազայի ամրապնդման խնդրում հատուկ ուշադրության արարկա պիտի լինի սիլոսը. սիլոսը պահածո, թթվեցրած, հյութալի կեր է ու մեծ չափերով ավելացնում է կովի կաթնատուլությունը: Սիլոսն անասնապահության մեջ հեղափոխիչ դեր ունի. մի հեկտար արեածաղիկից սիլոս պատրաստելով՝ ստացվում է կերի 3 հազար միավոր, մինչդեռ նույն հեկտարի վրա հացաբույսերից ստացվում է միայն կերի հազար միավոր: Մենդարար նյութերը, խոտի մեջ հավաքելու և չորացնելու դեպքում կորչում են 25-30 տոկոսով, իսկ սիլոս պատրաստելու դեպքում՝ միայն 5-25 տոկոսով:

ՊԵՏԻ ՊԱՅՔԱՐԵԼ ՀԻՇՏ ԿԵՐԱԿՐԽԱՆ ՈՒ ԲԱՐՁՐ
ԿԱԹՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Կերի բազայով անասնապահական ապրանքային ֆերմաներն ապահովելուց հետո, նույնքան և դեռ ավելի մեծ նշանակություն ունի անասունների կերակրումն ու խնամքը: Նախ՝ կերի քանակը —

«Վորպեսզի կովը կաթի մեքիա քանակը (հազար կիլոգրամ տարեկան) տա, պահանջվում է 1700 կերի

միավոր: վարպետի այդ նույն կովը կաթ տա կրկնակի քանակով՝ պարզվում է, վոր կերի միավորների քանակը պետք է ավելացնել միայն 30 տոկոս և վոչ քե կրկնապատկել, ինչպես կարող է քվալ առաջին հայացքից իսկ վարպետի կաթի քանակը յեռապատկվի՝ կերը պիտի մեծացնել միայն 60-65 տոկոսով»—(ընկ. Յակովլևի 'Ճառից' 1Բ-րդ կուսհամագումարում): Այս պարզ ուրենքը պետք է լավ յուրացնեն կոլտնտեսությունները և մեծ ուշադրություն դարձնեն անասունների կերակրմանը: Բացի քանակից, անհրաժեշտ է բարելավել կերի վորակը: Հյութալի կերերը (արմատապտուղներ, սիլոս) կաթնատվությունը բարձրացնում են: Մի հեկտար յոնջան կանաչ կամ սիլոսացած վիճակում՝ տալիս է 3 ու կես—4 անգամ ավելի կաթ, քան ծաղկած ժամանակ կամ ծաղկելուց հետո հնձածը: Մեծ ոգուտ կստացվի և այլ ուժեղ կերերի (քուսպ, ալյուր և այլն) դործածություն դեպքում:

ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գոմերի, հորթանոցների, սիլոսի աշտարակների, իոսերի, խրամատների, մարաղների և այլ շենքերի կառուցումները կոլտնտեսություններում կազմակերպվող ֆերմաների համար կարևոր խնդիրներից են հանդիսանում:

Մարտական կարգով սիլոսի հայտարերել շինարարություն համար սուր դեֆիցիտային շինանյութերի պահանջը և ներկայացնել կոլտնտեսներին, հողօգտագործատ, Հայրատառ և այլն՝ ժամանակին ստանալու համար այն:

Վոչ մի որ չկորցնել, չհետաձգել տեղական շինանյութի հայթայթման գործը: Ամեն մի դյուղում, յու-

րաքանչյուր տնտեսություն, կոլտնտեսական թե չքա-վոր-միջակ, «սև որվա համար» թե քար, թե փայտ կճարի, ամեն դյուղում կրի, կավի, դաճի մոտակա հանքեր հզոնվեն: Պետք է, քանի ուշ է, մի քիչ աշխատանք թափել միայն և շինանյութերով ապահովվել, և հույսը դրսի ոգնություն վրա չդնելով՝ սկսել կառուցումները:

Մենք արդեն շինարարություն բավականին մեծ փորձ ունենք. ամեն մի շրջանում կղանվեն միջանի կոլտնտեսություններ, վորոնք 100-200 կովի համար գոմեր ունեն շինած: Պետք է ոգտվել այդ փորձից և շինարարությունը կատարել եօան, արագ, առանց այն թերությունների, վոր հին շինարարություններն ունեն. պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել ստանգարա, նոր ձևի շենքերի կառուցմանը, վոր հնարավորություն կտա շինանյութի մեծ խնայողություն կատարել:

Գոմերի և այլ շենքերի համար պիտի ընտրել հարմար վայր, վոր համապատասխանի տեխնիկական, սանիտարական ու տնտեսական պահանջներին (հողը, ջրի ժառիկությունը, պիտանիությունը, սպասարկման հարմարությունները և այլն):

Կուտակված շինանյութերով, հարևան կոլտնտեսություն չունեցող ու բանվորական վորակյալ ուժ ձևոք բերելով՝ ամեն մի կոլտնտեսություն կարող է մինչև ձմեռ կառուցումներն սվարտել: Անցյալ տարի Ղարաքիլիսայի Հաջիղարա դյուղում կոլտնտեսությունը 200 գլխի համար գոմը կառուցեց 20 որում. նույն հնարավորությունները կան ամեն տեղ:

Նոր կառուցումներին զուգընթաց, մեր կոլտնտեսություններն առանձնակի ուշադրություն պետք է դարձնեն կոլտնտեսություններում և դյուղում յեղած

հին դոմերի ոգտագործման, ապրանքային ֆերմաների կարիքներին հարմարացնելու վրա:

Սխալ կլիներ ասել, վոր հին դոմերը դործածութեան համար անպետք են, և վոր հին դոմերում սոցիալիստական անասնապահութիւնը դարգացնել չի կարելի, վոր պետք է քանդենք հները և կառուցենք նորը,— ինչպես այդ հայտարարում են մեր կոլտնտեսութիւններէջ շատերը: Անշուշտ, նոր կառուցվող դոմերն ավելի լավ են և բոլոր հարմարութիւններն ունեն, քան հին դոմերը, բայց մեր կոլտնտեսութիւնները մի համադամանք յերբեք չպետք է աչքաթող անեն— դա հետեյալն է:—

Մեկ-յերկու տարվա ընթացքում մենք չենք կարող տասնյակ տարիների ընթացքում սետղծված, միլիոնների արժողութեամբ, հազարավոր հին դոմերի վտանգներն կառուցել նորերը: Այդ հսկայական դոմերի համար հարկավոր են միլիոնավոր ուղբիներ, մեծ քանակութեամբ շինանյութեր— ամենադժուրը՝ անտառանյութ,— շինարարութեան վրա աշխատող վորակալ տասնյակ հազարավոր բանվորներ: Իսկ նման միջոցներ՝ այսօր ամբողջութեամբ տրամադրել ի վիճակի չեն մեր կոլտնտեսութիւնները:

Ամբողջ հույսը դնել պետութիւնից ստացվող միջոցների վրա՝ սխալ կլիներ, քանի վոր պետութեան առաջ ծառայած են հսկայական խնդիրներ,— արդյունաբերական հսկա ձեռնարկումներ, ելեքտրո-կայաններ, խորհտնտեսութիւններ, նոր քաղաքներ, յերկաթուղիներ, նոր ճանապարհներ, մեքենա-տրակտորային կայաններ և այլ տասնյակ հազարավոր նորանոր կառուցումներ, վորոնք պահանջում են միլիարդներ: Այս բո-

լորի վրա ավելացնելով այն հսկայական ներդրումները, վոր մենք յուրաքանչյուր տարի անում են դյուղատնտեսութեան մեջ և կադրերի պատրաստման բնագավառում՝ կոտացվի մի ահռելի դոմար, վորը հոգալ պետական միջոցներից՝ հնարավոր չե մի-յերկու տարվա ընթացքում, մանավանդ մեզ մոտ, յերբ վերաշինում ենք նախկին, կապիտալիստական պետութիւնների ձեռքով ավերված յերկիրը և ձեռնարկում նոր յերկրի տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցմանը: Անհրաժեշտ է այստեղ մեր կոլտնտեսութիւնների անմիջական մասնակցութիւնը՝ իրենց իսկ տնտեսութեան կազմակերպման դործում:

Հարկավոր է կոլտնտեսութիւնները կազմակերպչորեն տնտեսապես ամրապնդել և դրանով նախապայման ստեղծել արագացնելու կոլեկտիվացման ավարտումը, ու նորագույն տեխնիկան դյուղատնտեսութեան և մասնավորապես անասնապահութեան մեջ մասսայականացնել:

Մինչ այդ, խոշոր չափով պետք է ոգտագործենք հին դոմերը, ի հարկե, վերանորոգելով, կարգավորելով և մեր այսօրվա պահանջներին հարմարացնելով նրանք:

Պետք է պայքարել մեր ունեցած հնարավորութիւններն անտեսողների, անասնապահական ապրանքային ֆերմաների կազմակերպումը միայն նոր դոմերի կառուցման հետ կապողների դեմ, վորոնք փաստորեն գրանով դեմ են սոցիալիստական անասնապահութեան արագ զարգացմանը:

Մենք դեմ չենք նոր դոմերի կառուցումներին, քանի յերբեք չենք ասում, վոր՝ «մինչև նոր դոմ չկառու-

յենք՝ անասնա-սպրանքային ֆերմա չենք կազմակերպել»։ Ուղորտուն խտական նման տրամադրութիւններին մենք պատասխանում ենք հետեւյալը.—

Մենք ձեռնարկում ենք կոլտնտեսութիւններին կից սպրանքային ֆերմաների կազմակերպման աշխատանքներին՝ լրիվ և նպատակահարմար ձևով ողտադործելով մեր աշտորվա ունեցած բոլոր հնարավորութիւնները և դրանով իսկ նոր հնարավորութիւններ ստեղծելով նոր գոմերի կառուցման, անասնապահութիւն մեջ նոր տեխնիկա-մեքենայացում, ելեքարոֆիկացիա մտնելու։ Այս տարի կազմակերպված կոլտնտեսութիւնները, պետութեան ոժանդակութեամբ, հնարավորութիւն ունեն կառուցելու 70-80 գոմ. յեկող տարիներում կոլտնտեսութիւնների տնտեսապէս ամրապնդումը հնարավորութիւն կտա հարյուրավոր նոր գոմեր կառուցել։

Ինչպէս հողադործութեան, նույնպէս և անասնապահութեան մեջ ճշտվում է ընկեր Ստալինի կողմից ձևակերպված կոլտնտէինարարութեան այն սկզբունքը, վոր՝ «գյուղացիական արտադրական միջոցների պարզ գումարումն արդեն իսկ տալիս է կոլեկտիվ արտադրութեան առավելութիւնը հանդեպ անհատականի»։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՃԻՇՏ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ԿՈՒՆԵՍԻՎ ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐՈՒՄ

Անասնապահական սպրանքային ֆերմաների ծախսման կարեւոր և հիմնական նախապայմանն աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումն է ֆերմայի ներսում։

Կոլտնտեսութիւնը, վորին կից կազմակերպվում է ֆերմա, պետք է առանձնացնի իր աշխատավոր անդամներին մեկ կամ յերկու բրիգադ (նայած պահան-

ջին) ֆերմայում աշխատելու, հնարավորութիւն տալով վերջիններին՝ այդ ճյուղում մասնագիտանալու, պատասխանատու դարձնելով նրանց՝ հանձնարարված վողջ աշխատանքների համար։

Առանձնացվող բրիգադի ներսում աշխատողներն ողակների յեն վերածվում, կցելով ողակը և ողակում աշխատող յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի վորոչ աշխատանքի—որինակ՝ կով կթողներ, հովիվներ, հորթերը խնամողներ, սիլոս պատրաստողներ, կաթնամթերքները մշակողներ և այլն։

Աշխատանքի բաժանումը, այս կամ այն աշխատանքին կցումն այնպէս պետք է դասավորել, վոր յուրաքանչյուրը ճանաչի իր աշխատանքի բնույթը, թեքանի՞ կով և վոր՞ կովերը պետք է կթի, քանի՞ հորթ և վոր՞ հորթերը պետք է խնամի,—ուրիշ խոսքով՝ պետք է ամբողջովին վերացնել դիմադրելութիւնը, յուրաքանչյուրին պատասխանատու դարձնել հանձնարարված աշխատանքի համար և, վոր գլխավորն է, մասնագիտացնել յուրաքանչյուրին իր աշխատանքներում։

Բաւական է գիտենալ այն պարզ ճամարտութիւնը, վոր կովը կթողի փոփոխելը չի սիրում, վոր նոր կթողին հաճախ կաթ չի տալիս, թաղցնում է. այսպիսով, հասկանալի յե յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի համար, թե ինչպիսի կործանարար հետեանքներ ունի աշխատողների մեջ հերթապահութիւն սահմանելը—դիմադրելութիւնը։

Կցված յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի աշխատանքը պետք է չափվի կովերի կաթնատուութեան բարձրացմամբ, մաքրութեամբ, անասունների գերութեամբ, առողջութեամբ։

Յերկրորդ կարևոր նախապայմանը՝ աշխատանքի ձևի կազմակերպումն է, հետևողականորեն ու ճշգրիտ կերպով գործարքի կիրառումը Փերմայի բոլոր աշխատանքներում:

Պորճուրդների համամիութենական Յ-րդ համագումարը նորից շեշտեց գործարքի կիրառման անհրաժեշտությունը բոլոր կոլտնտեսություններում: Անասնապահական Փերմաներ ունեցող կոլտնտեսություններում նույնպես պետք է անհապաղ անցկացնել գործարքը և աշխատանքի մասնագիտացումը՝ կոլտնտեսականներին ու կոլտնտեսուհիներին առանձին անասունների կցելու միջոցով: Անցյալ տարի կոլտնտեսություններից շատերում գործարքի չկիրառվելու և որավարձի, մըշտական կցման փոխարեն հերթապահություն սահմանելու հետևանքով՝ ահագին վնասներ ստացվեցին:

Արտադրանքի նորմաները պիտի գործարքի հիման վրա մշակված լինեն՝ հիմք ունենալով լավագույն կոլտնտեսական հարվածայինների արտադրանքի նորման, ըստ դրա ել պիտի գնահատվի աշխատանքն աշխուրհում: Սակայն ապրանքային Փերմաների աշխատանքի բոլոր ասպարեղներում ել պիտի հաշվի առնել վոչ միայն քանակը, այլ և վորակը:

Ապրանքային Փերմաներ ունեցող կոլտնտեսություններում նույնպես վճռականորեն վերջ պիտի տալ աշխատանքը փողով գնահատելու սրբակտիկային: Գործարքի հետ միասին պիտի կանոնավորել հաշվառման գործը, ամեն մի կոլտնտեսականի ձեռքը պիտի տալ աշխատանքային դրքույկ, ուր պիտի 5 որը մի անգամ ամենաուշը՝ դրվի նրա աշխուրհի թիվը: Աշխատանքի նորմաների հիման վրա, կոլտնտեսականի ար-

տադրանքը գնահատվում է աշխուրհում: Գործարքային աշխատանքի միավորների (20-25 կովի խնամքը, 10-12 կովի կթելը և այլն) գնահատությունն աշխուրհում կատարելիս՝ բոլոր աշխատանքները բաժանվում են չորս կատեգորիաների — հեշտ, միջին, ծանր (վորոչ) փորձ պահանջող) և մասնագիտական:

Այսպես որինակ, ասենք հեշտ աշխատանք է հովվի ոգնականի աշխատանքը, վոր գնահատվում է 3-4 աշխուր (կամ 75—հարյուրերորդական աշխուր), միջակ աշխատանք է կեր բերողի աշխատանքը—1 աշխուր (կամ 100—հարյուրերորդական աշխուր)․ ծանր-դժվար աշխատանք է հովվի, տավարածի, կթողի աշխատանքը, վոր հաշվվում է 1 և քառորդ (կամ ամբողջ 25—հարյուրերորդ) աշխուր, և մասնագիտական է՝ անասնապահի, զոտեխնիկի ոգնականի աշխատանքը, վոր հաշվվում է մեկ ու կես (մի ամբողջ 50—հարյուրերորդ) աշխուր:

Ամեն մի աշխատավոր պետք է կատարի արտադրանքի նորմա, վոր ստանա սահմանված աշխուր․ որինակ՝ կեր բերող բերի 20 կովի համար 30 փութ կեր, կամ կթողը՝ 10 կովից կթի 60 կիլո կաթ․ յեթե աշխատավորը դերակատարում է այդ նորման՝ ապա ուրեմն նա ստանում է ավել աշխուր․ յենթադրենք կթողն ստանում է նույն կովերից վոչ թե 60, այլ 65, 70 կիլո կաթ, ուրեմն գործարքի հիման վրա նրա աշխուրների քանակը պիտի ավելանա, վոչ թե պարզ հաշվով 5-ը, 60-ի հարաբերությամբ, այլ համեմատաբար աճող (պրոգրեսիվ) տարբերությամբ, վոր վորոչում է կոլտնտեսությունը: Աշխատանքի գնահատման այս դեռ մեծ չափերով կբարձրացնի կոլտնտեսական անասնապահների հոգատարությունն ու աշխատանքի արտադրողականու-

թյունը, անասունների կաթնատուլությունը: Կթողը վուչ միայն կմտածի կթելու մասին, այլ նա շահագրգռված կլինի և կովի ճիշտ կերակրման, խնամքի, առողջության հարցերով: Այս սխտեմով հնարավոր է բարձրացնել ամեն մի կովի կաթնատուլությունը 15-25 տոկոսով, վոր տարեկան 250-500 լիտր կաթ և անուժ՝ 20-40 ուղբու արժեքով, իսկ ամեն մի նախիր այդ հաշվով հաղարավոր ուղբիներ ավելի յեկամուտ կտա:

ՍՈՅՄՐՅՄԱՆ ՈՒ ՀԱՐՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՆԱ-
ԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման ամենակարևոր բնագավառներից մեկն էլ աշխատանքի սոցիալիստական ձևերի կիրառումն է, սոցմրցման ու հարվածայնության ծավալումը. հարվածային կոլտնտեսականներին պարզեցատրելու համար կոլտնտեսությունն իր յեկամուտներից պիտի առանձնացնի պարզեցատրման հատուկ ֆոնդ: Կոլտնտեսականներին պիտի պարզեցատրել աշխատանքի քանակային ու վորակային ցուցանիշների հիման վրա: Պարզեցատրություն կատարվում է.—

1. Պլանային առաջադրանքները կատարելու և գերադատարելու դեպքում:

2. Յերբ արտադրանքի նորմաները գերադատարվում են (հանդիպական):

3. Կերի խնայողության ու կորուստների դեմ պայքարելու համար:

4. Գոմի, թարախի մաքրության, կաթի վորակի համար:

5. Անասունների լավ խնամքի ու հսկողության համար:

6. Գույքի վերաբերմամբ ունեցած հոգացողության համար:

7. Գյուտարարության, աշխատանքը բարելավելու համար, խելացի առաջարկների համար և այլն: Կորտնտեսականների պարզեցատրումը կատարվում է փողով և արդյունաբերական ապրանքներով, եքսկուրսիայի կամ սովորելու ուղարկելու միջոցով և այլն:

Ընդհակառակը, այն կոլտնտեսականները, վորոնք խախտում են աշխ. կարգապահությունը, չեն կատարում սահմանված նորմաները, լողբություն են անում և վնասում աշխատանքին՝ նրանց վերաբերմամբ սահմանվում են տույժեր:

1. Հանդիմանություն, 2. Նկատողություն, 3. Նյութական տույժերը, (վորը մտնում է պարզեցատրման ֆոնդի մեջ), 4. ավելի ցածր դնահատվող աշխատանքի փոխելը և վերջապես աշխատանքից հեռացնելը: Անուղղելի կոլտնտեսականներին և ուրիշի հաշվին ապրել սիրողներին կոլտնտեսության ընդհանուր ժողովի վորոշմամբ պիտի հեռացնել կոլտնտեսություններից, պիտի հեռացնել և դատի տալ նաև նրանց, ովքեր ղեկավարյալ կերպով փչացնում են դույքը, անասուններին և վնասարարություն են կատարում:

Ապրանքային ֆերմաների զարգացման համար մեծ նշանակություն ունի սոցմրցման ծավալումը: Հանդիպական պլաններ կազմելով և մրցման ծավալմամբ՝ նրանք պետք է հետ չմնան հացահատիկային ու տնտեսապահական խորհրդային ու կոլեկտիվ տնտեսություններից:

Բազմաթիվ հատկանիշերի չուրջը—քանակական թե վորակական, անասնապահական ֆերմաները կարող են մրցել իրար հետ: Վորոնք են այն հիմնական խոնդիրները, վորոնց չուրջը պիտի ծավալվի սոցմրցումը:

1. Մի մարդուն ավելի շատ անասուններ տալ խնա-

մերու համար, անասունների նվազագույն կորուստ:

2. Հասնել ավելի բարձր աճի (սերնդի պահպանմամբ) և բարձր կաթնատվության:

3. Սմենատրազ գերացում և բարձր կենդանի քաշամբողջ նախընտրում:

4. Կերերի խնայողաբար ծախսումը:

5. Շատ կեր ստանալը, ձեռք բերելը:

6. Մի անասունի հաշվին ավելի շատ սիլոս սկառստելը:

7. Կապիտալ շինարարության վրա քիչ ծախսելը:

8. Պետությանը շատ ապրանքային յեղույթ տալը:

Բոլոր այս և նման վորակական ու քանակական հատկանիշերի շուրջը կարելի չէ և պետք է կազմակերպել սոցմրցումը:

Ֆերմաներում աշխատող կոլտնտեսականները պետք է կազմեն հանդիսական պլաններ՝ առաջադրանքից ավելի բարձր նորմաներ ընդունելով, պլաններն ընդարձակելով: Մրցման միջոցով ձեռք բերված ամեն մի կիլո կաթը, ամեն մի նոր անասունը, կերի նոր հեկտար—ցանքը, կարագացնի սոցխալիդի պատվանդանի կառույցման ավարտումը, կամրացնի 100 ՀՄ-ի հզորությունն ու պաշտպանունակությունը:

Մենք պետք է ստեղծենք հարվածային կոլտնտեսականներին, դոտեխնիկներին, անասնաբուժերին բաղմահազար մի բանակ, վոր պիտի սլայքարի աշխատանքի նոր սոցխալիստական ձեերի, հանդիսական պլանների, 100 ՀՄ-ի անասնապահության արագ վերակառուցման համար՝ սոցխալիստական հիմունքներով:

Կոլտնտեսական ապրանքային ֆերմաների հանդիսական պլանները մարտական պատասխանն ու վճռական հակահարված է կուլակների ու փնասարարների

համար, վորոնք դեռ վորձում են կասեցնել մեր սոցխալիստական շինարարությունը:

ՅԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

Գործարքը, ճիշտ հաշվառումն ու սոցմրցումը չեն կարող ապահովել աշխատանքի ճիշտ կազմակերպվածությունը, յեթե կոլտնտեսության յեկամուտները բաժանվեն ըստ շնչի: Հենց գործարքն ու հաշվառը նրա համար են, վոր հնարավոր լինի յեկամուտը բաժանել վոչ ըստ շնչի, ինչին ձգտում են կուլակներն ու նրանց ազենտները, այլ ըստ աշխատանքի, ըստ աշխատանքի քանակի ու վորակի:

Այդ ինդրի մասին համամիութենական Կոլտնտեսարոնը հատուկ վորոշում ունի՝ «արգելել յեկամուտի բաժանումն ըստ շնչի, ուտողների, ծխերի կամ հողի և այլն», բերքն ու յեկամուտները պիտի բաժանվեն «բացառաբար ըստ աշխատանքի քանակի ու վորակի, հաշված աշխուրերով»:

Սորհուրդների համամիութենական համագումարն էլ վորոշել է բաժանել կոլտնտեսության յեկամուտները, «ով շատ ու լավ է աշխատում, նա շատ է ստանում, ով չի աշխատում՝ նա չի ստանում» սկզբունքի համաձայն:

Ուրեմն խիստ անհրաժեշտ է հսկել, վոր բերքը բաժանվի ըստ աշխատանքի քանակի ու վորակի: Գա մի հզոր ազդակ կլինի արտադրողականության բարձրացման համար:

Հացահատիկային անտեսություններում յեկամուտները բաշխվում են բերքահավաքից հետո, տարեկան մի անգամ: Անասնապահական ֆերմա ունեցող կոլտնտեսություններում հնարավոր է յեկամուտի բաշխում կատարել 2—4 անգամ, քանի վոր կոլտնտեսու-

թյունը յեկամուտ և ստանում ամեն ուր: Յեկամուտներն արագ բաժանելու այդ հնարավորությունը պիտի ոգտադործել ճիշտ բաշխում կատարելու և արտադրողականությունը բարձրացնելու համար:

ՍԵՐՆԴԻ ԱՋՆՎԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԲԵՎՄՆԱՎՈՐՄԱՆ ԿԱՄՊՆԻԱՆ ԿՈՆՏԵՆԵՐԱՅԻՆ ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐՈՒՄ

Կաթնատուության և մսատուության բարձրացման համար մենակ կերը չէ կարևորը, կերից բացի այդ նպատակով պետք է աղնվացնել անասունների ումնուրյա խնամքով ու հատուկ հսկողության միջոցով:

Մեր կոտնտեսությունները հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնեն ապրանքային ֆերմաներում բնդգրկված անասունների վորակի վրա, ումնորյա ստացման ու վտման միջոցով պետք է հեռացնեն անպետք անասունները՝ փոխարինելով լավագույն՝ կաթնատու, մսատու և բրդատու անասուններով:

Այս տեսակետից յեկնելով, կաթնատնտեսական ապրանքային ֆերմաներում պետք է յուրաքանչյուր կթու կովի կաթնատուության հաշվառում դնել՝ այդ նպատակի համար հատուկ դրքի մեջ: Հիմք դնել կոտնտեսություններում կոնտրոլ—ցեղական գործին: Կոտնտնտեսմը, մասնավորապես նոր առանձնացվող կոտնտ. մասնաբխտական կենտրոնների վրա պարտականություն է դրվում ֆերմաներին աղնվացեղ արտադրողներ՝ ցուլեր, խոզեր տրամադրել, վորով հնարավոր կլինի առաջիկա տարիներում ունեցած անասունների ցեղը լավացնել: Առանձնապես ուշադրություն պետք է դարձնել մերինոս տեսակի (լավագույն բրդատու) և մեր տեղական վոչխարների խառնուրդ—մե-

տիսներ ստանալու վրա, լավագույն չլից—սեմենաթղցեղը տարածելու վրա (այդ ցեղը մեր պայմաններում լավ աճում է), իսկ մեր խոզաբուծական ֆերմաները պետք է աղահուլել յորկշիր տեսակի խոզերով—արտադրողներով, վորոնք տեղական խոզերի հետ խառնելով՝ ստացվում են լավագույն, տեղի պայմաններին հարմարվող մսատու տեսակներ:

Այս բոլորի հետ մեկտեղ կոտնտեսությունները պետք է ուշադրություն դարձնեն տեղական կաթնատու կովերի (Ղազախի, Գյուլի ցեղերի) ընտրության վրա՝ պահպանելով այդ կովերից ստացվող սերունդը: Մինչև այժմ մեզ մոտ առանձին ուշադրության առարկա չէ դառել անասունների բեղմնավորման կարևոր գործը, չի տարվել հատուկ կամպանիա, վորպիսին այժմ լայն չափով տարվում է խորհրդային այլ հանրապետություններում, վորի հետևանքով և մեր կովերի, վոչխարների 20—30 տոկոսը մնում է ստերը՝ մեծ մասամբ արտադրող ցուլերի, խոջերի պակասության պատճառով:

Ապրանքային ֆերմաները բոլոր միջոցները ձեռք պետք է առնեն՝ ստերը անասունների քանակը մինիմումի հասցնելու, —վոչ թե ստերը անասունները վաճառելու, մորթելու, —վոր անում են հաճախ մեր կոլտնտեսությունները, —այլ լայն չափով գործադրության մեջ դնելով արհեստական բեղմնավորումը: Խորհրդային Միության այլ հանրապետությունների խորհրդային ու կոլեկտիվ տնտեսություններում լայն չափով գործադրվող արհեստական բեղմնավորման փորձերը տալիս են իրենց միանգամայն դրական հետևանքները՝ այդ փորձը պետք է ընդորինակվի մեր ֆերմաների կողմից:

1931 ՅԵՎ. 32 Թ. Թ. ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՖԵՐՄԱՆԵՐԻ ԿԱԶ-
ՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՊԼԱՆԸ

Ընթացիկ 1931 թ. Հայաստանում նախատեսվում է կազմակերպել 156 կաթնատնտեսական ապրանքային ֆերմաներ, վորոնք պետք է ընդգրկեն 15·000 կով. նախատեսվում են 118 վոչխարաբուծական ֆերմաներ՝ 70·000 վոչխարներով, 50 խոզաբուծական ֆերմաներ՝ 4000 մայր խոզերով, 2 ինկուբատոր-թռչնաբուծական կայաններ (Լենինականում և Յելենովկայում), վորոնք ընդգրկելու յեն շրջակա 20—30 թռչնաբուծական ֆերմաներ: Առաջիկա 1932 թվին նախատեսվում է կաթնատնտեսական ապրանքային ֆերմաներում ընդգրկել 35 հազար կով, վոչխարաբուծական ֆերմաներում 157·000 վոչխար և խոզաբուծական ֆերմաներում՝ 10·000 մայր խոզ:

Խնչպես յերևում է թվերից, կուսակցություն և կառավարություն կողմից բավական խոշոր պլան է առաջադրված կոլտնտեսիկություն, վորի լրիվ ու ժամանակին իրագործումը հիմնականում լուծում է անասնապահության կարեվորագույն քաղաքական և տնտեսական պրոբլեմը: Պետք է մոբիլիզացիայի յենթարկել վողջ կուսակցական, կոլտնտեսային լայն մասսաները՝ պլանների կատարման շուրջը:

Համեմատաբար կարճ ժամանակամիջոցում այս ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցառումները տվել են իրենց միանգամայն դրական արդյունքները. առ 1-ը հոկտեմբերի, արդեն ունենք կազմակերպված 115 կաթնատնտեսական ֆերմա, վորոնք ընդգրկում են 9·400 կով, վոչխարաբուծական 94 ֆերմա՝ 53·000 վոչխարներով և խոզաբուծական ֆերմա՝ 39, 8580

մայր խոզերով: Հարկավոր է առանց թուլացնելու չափունակել ֆերմաների կազմակերպման աշխատանքները, կազմակերպչորեն ու տնտեսապես ամրապնդել կազմակերպվող ֆերմաները, կայուն հիմքերի վրա դնելով վերջինների արտադրություն, աշխատանքի և գործարքի կազմակերպման գործը:

Կոլտնտեսություններին կից կազմակերպվող ֆերմաների անասուններով կոմպլեքտավորումը—լրացումը պետք է հիմնականում դնա կոլտնտեսությունների համախառնված անասունների հաշվին, դեռևս չհամալրանցված և նոր կոլտնտեսությունները մտնող անդամների անասունների համախառնված, անդամների ոգտագործություն տակ դոմովող անասունների ցեղերի դնման հաշվին, պետություն ոժանդակությամբ վարկավորման կարգով նոր անասունների կոմպլեկտավորման հաշվին և վերջապես կուլակներից բռնադուրսված անասունների հատկացումների հաշվին:

Անպայամանորեն անցյալ տարվա կոմպլեքտավորման գործում ունեցած սխախները պետք է շտկել, անասնապահության զարգացման տվյալները չունեցող կոլտնտեսություններին տեսություն կողմից վարկի կարգով տրված անասունները պետք է վոխադրել անասնապահական կոլտնտեսությունները՝ ընդգրկելով ամբողջովին այդ կազմակերպված ու կազմակերպվող ֆերմաները:

ՖԵՐՄԱՆԵՐԸ ՊԵՏԳ Ե ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԿԱԴՐԵՐՈՎ

Անասնապահության պրոբլեմի լուծման գործում մեր նեղ տեղերից մեկը՝ կադրերի պակասն է: Ֆերմաները զարգացնելու և ամրապնդելու համար անհրա-

ժեշտ են համապատասխան մասնադիտական կադրեր՝
 դյուադոնտեո-կադմակերպիչներ, զոոտեխնիկներ, ա-
 նասնարուժեր, անասնապահ-տեխնիկներ, բրիդա-
 դիրներ, հովիվներ, կթողներ և այլն: Մեր այժմյան
 կադրերը, իրենց քանակով և վորակով, անբավարար
 են: Շատ շրջաններ անգամ չունեն զոոտեխնիկներ,
 շրջաններից վոմանք ունեն մեկական զոոտեխնիկ: Հենք
 խոսում անասնարուժերի մասին, քանի վոր վոչ մի
 շրջան Հայաստանում ներկայումս չունի կոլտնտեսու-
 թյունների հիմով աշխատող անասնարուժ, առանց վո-
 րոնց խոշոր դժվարությունների առաջ կհանգնեն Ֆեր-
 մաները, մանավանդ մեզ մոտ, ուր համաճարակը շատ
 հաճախ և յերևան դալիս:

Ընկեր Ստալինի և ընկեր Մոլոտովի սոցիալիստա-
 կան անասնապահության զարգացման առթիվ առաջա-
 դրած դիմումի համաձայն, յուրաքանչյուր 8 ֆերմա
 պետք է ունենա 1-2 բարձրագույն կրթությամբ մաս-
 նագետներ, և յուրաքանչյուր ֆերմա՝ 1 միջին վորա-
 կի մասնագետ: Հոգսողկոմատը և Կոլտնտեխնտրոնը
 բոլոր հնարավոր միջոցները պետք է ձեռք առնեն՝ նը-
 ված թվով մասնագետներ տրամադրելու ֆերմաներին:
 Անհապաղ ձեռնարկել շրջանային կենտրոններում և
 կոլեկտիվ դպրոցներին կից մեկ, յերեք և վեց-ամսյա
 դասընթացներ կադմակերպելուն այն հաշվով, վոր
 առաջիկա ձմրան ամիսներին հնարավոր լինի ֆերմա-
 ներում միջին և մասսայական կադրերի պահանջը բա-
 վարարել:

Ընթացիկ տարում կադմակերպվող ֆերմաների
 համար պահանջվում է զոոտեխնիկներ 110 հոգի, ա-
 նասնարուժեր՝ 44 հոգի, անասնապահ-տեխնիկներ՝

386 հոգի, անասնարուժակներ՝ 205 հոգի, բրիդադեր-
 ներ՝ 330 հոգի, հովիվներ՝ 400 հոգի, կթողներ՝ 400
 հ., պանրագործներ՝ 120 հ.: Առաջիկա տարում ֆեր-
 մաների ծավալման հետևանքով այդ պահանջը կը կրկ-
 նապատկվի: Ստալե, վոր այս կադրերը դրոյց կզան՝
 սխալ կլինի: Հիմնական կոնտինգնտը, վորից պետք
 է կոմպեքտավորենք այս նպատակի համար կադմա-
 կերպված դասընթացները՝ դա մեր կոլտնտեսականնե-
 րն են, հետեապես կոլտնտեսություններն առանձնա-
 րըն են, հետեապես կոլտնտեսություններն առանձնա-
 պես պետք է հոգ տանեն լավագույն, հարվածային,
 կարող ուժերով լրացնելու դասընթացները: Անթույ-
 լատրելի յե, յերբ հաճախ կադմակերպվող դասընթաց-
 ները հնարավոր չեն լինում կոմպեքտավորել, վորով-
 հետև կոլտնտեսությունները հրաժարվում են սովո-
 բողներ տալուց՝ միանգամայն անհիմն պատճառաբա-
 նություններով:

Նշված դասընթացներ կադմակերպելու համար
 պահանջվում են խոշոր միջոցներ: Այստեղ ևս մեր կոլ-
 տնտեսությունները պետք է ոժանդակություն ցույց
 տան իրենց ունեցած միջոցներով: Միաժամանակ պե-
 տական, կոոպերատիվ, տնտեսական և սրոֆեսիոնալ
 կադմակերպություններն իրենց հերթին միջոցներ
 չպետք է խնայեն՝ անասնապահական սրբրբեմի լուծ-
 ման համար կադրեր պատրաստելու:

ԴԱՍԱԿԱՐԴԱՅԻՆ ՊԱՅԲԱՐԸ ԿԵՆՏՐՈՆԱՆՈՒՄ Ե
 ՖԵՐՄԱՆԵՐԻ ՇՈՒՐՁԸ

Դատակարգային հակառակորդը՝ կուլակությունը
 և նրա իդեոլոգ Դաշնակցությունը ջախջախիչ հարված
 ստանալով տեխնիկական կուլտուրաների շրջանում՝
 այժմ ուշադրության կենտրոնը դարձրել են անասնա-

պահունթյունը նպատակ դնելով վիժեցնելու կուսակա-
ցության և խորհրդային իշխանության կողմից ձեռ-
նարկված անասնապահության պրոբլեմի լուծման գոր-
ծը: Հրկիզում են կոլտնտեսություն խոտը, դարմանը,
աշխատում են համոզել կոլտնտեսականներին՝ չլա-
ցանցել արմատապտուղների ու խոտաբույսերի ցանքը,
համոզում են կոլտնտեսություն մտնելու ցանկություն
ունեցող չբավոր-միջակ դուղացուն՝ վոչնչացնելու
իրենց անասուններին (մորթել, վաճառել), կոլտնտե-
սական անկայուն տարրերին իրենց ազդեցություն տակ
գցելով՝ նրանց միջոցով վորձ են անում խանդարելու
ապրանքային ֆերմաների կազմակերպումը, ներս առ-
դոսկած կուլակային տարրերի միջոցով աշխատում են
պայթեցնել կոլտնտեսությունը ներսից. ահա պայքա-
րի կոնկրետ ձևեր, վորոնց գործադրությունը դժվա-
րություններ են ստեղծում մեր հետամնաց աչք ճյու-
ղի՝ անասնապահության սոցիալիստական վերակա-
ռուցման համար:

ՀՀ Ազգային գրադարան

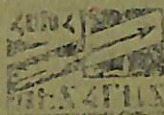

NL0207443

30.380

1932 15 000. (17/2. 16.)

С 32-11
А 500

А. Абрамян и В. Степанян

**ОРГАНИЗУЕМ КОЛХОЗНЫЕ
ТОВАРНЫЕ ФЕРМЫ**

Союздг ССР Армении
Ереван 1932